

KONKURRENCE- OG FORBRUGERSTYRELSEN

KFST – uafhængig konkurrencemyndighed

VELFUNDERENDE MARKEDER

NR 76 | Oktober 2024

HVILENDE PENSIONSORDNINGER OMFANG OG OMKOSTNINGER

Der er meget at spare ved at samle hvilende pensionsordninger hos et selskab.

En hvilende pensionsordning er kendetegnet ved, at der ikke sker indbetalinger til eller udbetalinger fra ordningen. Mere end 1/3 af alle pensionsordninger i Danmark er hvilende. Det skyldes, at ordningerne ikke er blevet samlet, når man har skiftet selskab, fx efter et jobskifte.

Konkurrencen om disse ordninger er svag og administrationsomkostningerne er høje. Det medfører samlet at mange danskere får et lavere rådighedsbeløb som pensionister.

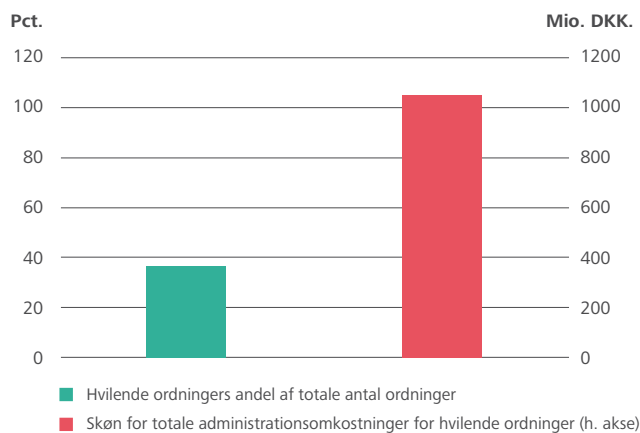
Læs artiklen [↓](#)

1. Indledning

I 2022 var der mere end 2,1 millioner hvilende pensionsordninger placeret hos selskaberne.¹ Det svarer til 37 pct. af det samlede antal pensionsordninger hos de danske pensionselskaber.

Tilsammen betalte danskerne mere end 1 milliard kr. i administrationsomkostninger for deres hvilende ordninger hos pensionselskaberne, jf. figur 1. Dette beløb kunne i mange tilfælde være sparet, hvis ordningerne var blevet samlet hos ét selskab.

Figur 1: Skøn for totale administrationsomkostninger, 2022

Anm.: Metode fremgår af bilag.

Kilde: Egne beregninger baseret på data fra Faktaopension.dk.

Når man skifter job, kan det også betyde et skift af pensionselskab. Hvis man ikke løbende flytter sin eksisterende pensionsordning med til det nye pensionselskab, vil man opleve at få en eller flere hvilende ordninger i løbet af sit arbejdsliv.

Den pris, man betaler for sin hvilende ordning, består af flere elementer. Typisk betaler man for, at pensionselskabet investerer midlerne med sigte på at generere et afkast. Prisen for investering er typisk en fast procentsats af opsparers formue. Dermed vil prisen for denne ydelse stige i takt med formuens størrelse og vil derfor som udgangspunkt ikke blive sparet, hvis man samler sine ordninger.

Omvendt betaler man ofte en fast pris for administration af sin hvilende ordning. Når man har flere pensionsordninger, vil man dermed unødigt betale flere gange for administration af sin formue.

Ud over de unødige omkostninger kan de forsikringer, som kan være knyttet til de hvilende ordninger, såsom forsikring for tab af erhvervsevne, blive dyrere, når en ordning bliver hvilende.²

Det kan altså have en negativ effekt på formue og pension, hvis man har én eller flere hvilende ordninger frem for at have alle sine midler samlet ét sted. Hvis opsparingen skal samles, kræver det imidlertid, at man tager aktivt stilling til, og beslutter, at samle sine ordninger, da ordningerne som udgangspunkt ikke flyttes automatisk til det nye selskab. Det høje antal hvilende ordninger viser, at mange ikke får flyttet deres ordninger, selvom det kan betale sig.

2. Det kan oftest betale sig at flytte hvilende ordninger

For de fleste ordninger er det dog både muligt at flytte ordningen, og det kan betale sig. Det gælder blandt andet de fleste såkaldte "klatpensioner", som her er defineret som en opsparing med et samlet depot på mindre end 25.000 kr. Omkring en tredjedel af de hvilende ordninger er klatpensioner.

Klatpensionernes administrationsgebyrer udgør omkring 370 mio. ud af de 1 mia. kr., der samlet betales i administration for hvilende ordninger. Klatpensioner er i særlig risiko for løbende at blive "spist" af gebyrer. Administrationsgebyret er som nævnt ofte fast uanset størrelsen på depotet, og der er dermed en risiko for, at omkostningerne vil overstige afkastet ved ordningen.

Tabet fra klatpensioner kan illustreres med et eksempel, hvor en opsparer har en klatpension på 10.000 kr. og et fast administrationsgebyr på 650 kr. årligt. Dette svarer til den gennemsnitlige administrationsomkostning blandt den halvdel af selskaberne med de højeste priser. Da omkostningerne overstiger afkastet, bliver formuen løbende mindre, og efter 25 år er formuen fuldt ud brugt til at betale for administration, jf. den stiplede linje i figur 2 (som viser udviklingen i den hvilende ordning over tid).

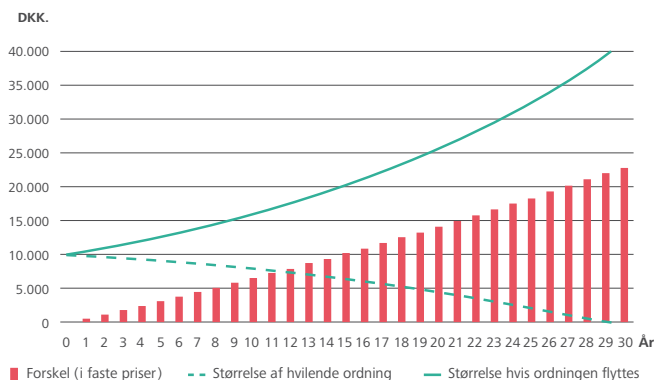
Hvis den hvilende ordning var blevet flyttet til et andet selskab, hvor der i forvejen betales administrationsomkostninger, ville formuen omvendt være steget over tid. Det fremgår af den optrukne kurve i figur 2, hvor det antages at den årlig forretning på 4,8 pct.³ uden betaling af administrationsgebyr. Samlet vil opspareren i eksemplet miste mere end 20.000 kr. i faste priser efter 30 år, fordi opsparingen ikke er flyttet til en anden ordning. Det er udtryk for det tab i købekraft, som opspareren vil opleve som pensionist, hvis ordningen ikke er flyttet, jf. søjlerne i figur 2.

² Ofte vil forsikringerne dog blot blive annulleret efter en kortere periode.

³ De 4,8 pct. er beregnet på baggrund af forudsætninger fra Rådet for Afkastforventninger. Afkastet er det langsigtede forventede afkast efter investeringsomkostninger for hver aktivklasse sammenvægtet til et samlet afkast ud fra pensionselskaberne nuværende sammensætning af aktiver i investeringsporteføljen.

¹ I 2017 var der mere end 2,3 millioner hvilende ordninger med et samlet depot på mere end 489 milliarder kr.

Figur 2: Eksempel på mistet realafkast ved hvilende ordning

Anm.: Eksempel for en person der har en hvilende pensionsordning på 10.000 kr. Ordningen tilskrives hvert år et nettoafkast på 4,8 pct. og et administrationsgebyr på 650 kr.

Udover at pensionsopsparingen har stor betydning for den enkelte opsparer, har det opsparingsbaserede pensionsystem også væsentlig makroøkonomisk betydning, blandt andet i forhold til at understøtte den private opsparing.

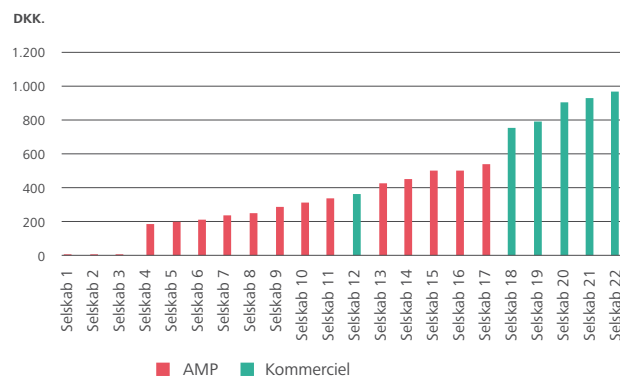
Derudover kan en væsentlig del af den pensionsformue, der i dag forvaltes af de danske pensionselskaber, ses som et statsligt aktiv i form af udskudte skattebetalinger, som forvaltes af pensionselskaberne. Det skyldes, at en stor del af opsparingen beskattes (og modregnes) ved udbetaling. Unødigt betaling for administration af pensionsformuer indebærer dermed ikke bare et tab for opspareren, men også for statsfinanserne.

3. Forskelle i pris på administration

Der er betydelig forskel på, hvor meget pensionsopsparerne betaler for at få administreret deres hvilende pensionsformuer hos de forskellige selskaber, jf. figur 3. De tre selskaber med de laveste priser på administration havde en gennemsnitlig pris på 13 kr. i 2022, mens de tre dyreste selskaber havde en gennemsnitlig pris på 933 kr.

Priserne for administration af hvilende ordninger er typisk højere i de kommercielle selskaber end i arbejdsmarkedspensionselskaberne (AMP-selskaber). De to selskabstyper er beskrevet i boks 1. Den gennemsnitlige pris var 785 kr. blandt de kommercielle selskaber, mens den var 278 kr. blandt AMP-selskaberne. Derudover findes de fem højeste priser blandt de kommercielle selskaber, jf. figur 3.

Figur 3: Årlige administrationsgebyr for hvilende ordning opdelt på selskaber, 2022

Kilde: Data fra Faktaopension.dk.

Boks 1: Selskabstyper

De danske pensionselskaber kan inddeles i hhv. arbejdsmarkedspensionselskaber (AMP-selskaber) og kommercielle selskaber. AMP-selskaberne er oprettet af arbejdsmarkedets parter som en del af overenskomstsyste­met. Selskaberne administrerer primært pensionsordninger for specifikke faggrupper, som er tegnet gennem overenskomst. De kommercielle selskaber administrerer firmapensionsordninger, som er tegnet af virksomheder på deres ansattes vegne.

4. Administrationsgebyret er en væsentlig indtægtskilde for nogle selskaber

Selskaberne kan have en række omkostninger ved at administrere de hvilende ordninger, fx i forhold til rådgivning, IT-systemer osv. Prisen, som opspareren betaler for en hvilende ordning skal bl.a. dække disse omkostninger. Der er stordriftsfordele for selskaberne ved administration af ordningerne⁴, og selskabets omkostninger ved at administrere én ekstra ordning kan være lave.

Indtægterne fra de hvilende ordninger kan både gå til at dække omkostninger, men bidrager også til indtjening i selskabet.

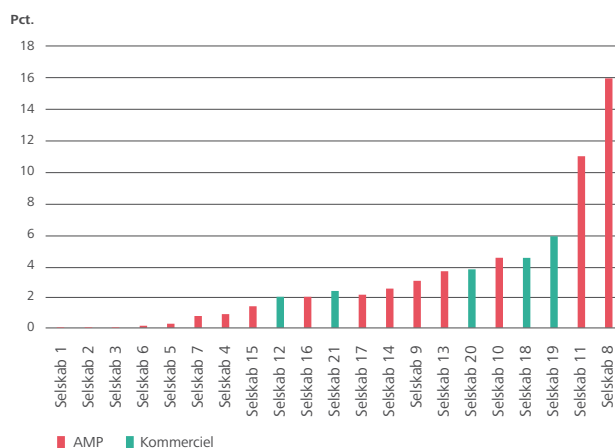
For nogle af selskaberne er bruttoindtægterne fra administrationsgebyrer på hvilende ordninger en væsentlig andel af de samlede indtægter. Eksempelvis udgør administrationsomkostningerne fra hvilende ordninger minimum 5 pct. af de

4 Jf. Konkurrencerådets rapport "Konkurrencen på markedet for pension" afsnit 3.6.

samlede indtægter for fire af selskaberne, jf. figur 4. Blandt de fire selskaber er der både kommercielle selskaber og AMP-selskaber.

Der er ikke nogen systematisk forskel mellem de kommercielle selskaber og AMP-selskaber, når indtægterne fra hvilende ordninger sættes i forhold til selskabernes samlede indtægter, jf. figur 4. Det er til trods for, at de kommercielle selskaber generelt har højere administrationsgebyrer, jf. figur 3. Det skyldes, at der blandt nogle AMP-selskaber er relativt mange hvilende ordninger.

Figur 4: Indtægter fra hvilende ordninger i procent af selskabernes samlede indtægter, 2022

Anm.: Figuren viser, hvor stor en andel af selskabernes samlede indtægter, målt ved ÅOK, som er anslået til at komme fra hvilende ordninger. Selskabet Norli er ikke medtaget i figuren, da det specialiserer sig i at overtage garanterede ordninger for andre selskaber og derfor ikke tegner nye pensionsordninger. Metoden fremgår af boks 3.

Kilde: Egne beregninger baseret på data fra Faktaompension.dk.

5. Jobskifteaftalen gør det muligt at skifte

Man har som udgangspunkt mulighed for at flytte sit depot til et andet selskab, når indbetalingerne til en ordning ophører, uden at det skyldes, at man er gået på pension, men fx i stedet har fået en ny pensionsleverandør ifm. et jobskifte. Alle danske pensionselskaber har tilsluttet sig denne såkaldte jobskifteaftale, som forpligter selskaberne til under visse betingelser at modtage og afgive hvilende ordninger uden at opkræve gebyr i forbindelse med jobskifte. Dette gælder så længe ordningen overføres maksimalt tre år efter jobskiftet, eller ordningens størrelse er lille (maks. ca. 56.000 kr. i 2023). Efter tre år kan det være mere besværligt at flytte sin hvilende ordning, hvis den overstiger 56.000 kr., fx fordi der er omkostninger forbundet med skiftet, eller selskabet stiller krav til fx ydelsessammensætning for at ville lade ordningen flytte.

Det store antal hvilende ordninger – og at der kan spares mange penge ved at flytte en del af ordningerne - tyder dog på, at mange opsparende ikke har taget aktivt stilling til, om prisen på en hvilende ordning er 'rimelig', og om det kan betale sig at flytte ordningen for at spare administrati-

onsgebyr. Det skal bl.a. ses i lyset af, at pensionsmarkedet er komplekst, og at det kan kræve tid og kræfter at vurdere, hvad der kan betale sig.

6. Hindringer i forbindelse med at flytte hvilende ordninger

Selvom det i de fleste tilfælde både er muligt og kan betale sig at flytte en hvilende ordning, er der en række hindringer, som kan gøre det svært eller dyrt at flytte sin ordning.

Der har løbende været fokus på de hindringer, som er forbundet med at flytte hvilende ordninger. Fx offentliggjorde Finanstilsynet i 2022 en rapport om udfordringer ved at flytte pensionsordninger.⁵ Her pegede Finanstilsynet på flere måder, hvorpå selskaber har gjort det sværere at flytte ordninger væk fra selskabet. Fx har selskaber stillet krav om ydelsessammensætning i det modtagende selskab. Finanstilsynet har i den forbindelse også udstedt påbud til selskaber for at indføre unødige hindringer for flytninger af pensionsordninger.

I nogle tilfælde kan der også i overenskomster være visse betingelser, som skal være opfyldt, hvis ordningen skal flyttes til et nyt selskab. Det kan fx være krav om, at den nye ordning skal have tilknyttet børnepension. Hvis det nye selskab ikke kan opfylde betingelserne i overenskomsten, kan depotet således ikke flyttes.

Derudover kan det i nogle tilfælde give anledning til tab af rettigheder at sammenlægge sine ordninger. I situationer, hvor den aktive ordning har en lavere udbetalingsalder end den hvilende ordning, kan man risikere, at udbetalingsalderen på den hvilende ordning "overskriver" alderen på den aktive ordning, når den hvilende ordning overføres til den aktive.

Endelig kan der være en række omkostninger ved at flytte sit depot. Ud over de direkte skifteomkostninger,⁶ er der en række mere indirekte omkostninger ved at flytte, som især gør sig gældende for ældre gennemsnitsrenteprodukter.

Gennemsnitsrenteprodukter har typisk tilknyttede garantier, som ophører, hvis ordningen flyttes. For så vidt angår små hvilende ordninger (både gennemsnitsrente- og markedsrenteprodukter) er det ca. 37 pct., som har tilknyttede garantier.⁷ En garanti sikrer typisk opspareren et mindstefkast. Der kan dog være store forskelle i den reelle værdi af disse garantier.

Nyere ordninger har typisk et garanteret afkast på 0 pct. Denne garanti kan derfor have meget lille værdi, især når der tages højde for de omkostninger, som er forbundet med at

⁵ Finanstilsynet "Tilbageværende udfordringer med pensionsoverførsler mellem pensionsvirksomheder", 2022.

⁶ De direkte skifteomkostninger udgøres som udgangspunkt af et flyttegebyr fra det selskab der flyttes fra. I enkelte tilfælde kan der også være tegningsomkostninger i det selskab, der flyttes til.

⁷ Andelen af hvilende ordninger med tilknyttede garantier er baseret på tal fra Forsikring og Pension.

have en hvilende ordning. I nogle tilfælde er garantien også betinget, hvilket vil sige, at selskabet kan fjerne garantien, hvorfor garantien reelt er værdiløs. Her kan det derfor typisk betale sig at flytte sin ordning, selvom den har en garanti. På ældre ordninger er der ofte tilknyttet betydeligt højere garantier, som afspejler det højere historiske renteniveau. Her vil selskabet have tilsidesat ekstra hensættelser, som skal sikre, at selskabet kan leve op til garantierne. Som udgangspunkt kan opspareren ikke tage disse hensættelser med ved et skifte, og opspareren mister derfor både garantien og de midler, som er sat til side.

Mange opsparere med ældre ordninger er derfor i høj grad bundet til deres selskab, da skiftet reelt ville medføre et betydeligt tab af midler.⁸ Restriktionerne og omkostninger ved at flytte depoter betyder, at der kan sættes en høj pris på forvaltningen af midlerne, uden pensionselskaberne mister kunder/depoter. Det er udtryk for at konkurrencen i vidt omfang sættes ud af kraft.

7. anbefalinger

Forsikring og Pension har gennemført tiltag for at reducere udbredelsen af hvilende ordninger, især klatpensioner, jf. boks 2. Dette omfatter bl.a., at hvilende ordninger med en formue på mindre end 20.000 kr. er synligt markeret på PensionsInfo, og at den i så fald skal kunne overføres gebyrfrit til en aktiv ordning i et andet selskab.

I den forbindelse er det relevant at skelne mellem allerede eksisterende og fremtidige hvilende ordninger. Det skyldes, at ved eksisterende ordninger er der allerede indgået en aftale mellem opspareren og selskabet. Det kan være med til juridisk at begrænse, hvad der er muligt at gøre ved de eksisterende ordninger.

For så vidt angår fremtidige ordninger anbefaler Konkurrencerådet, at det skal fremgå af kontrakten for alle nye ordninger, uanset størrelse, at de som udgangspunkt skal overføres, når de opnår status af hvilende. Dette betyder, at ordninger automatisk overføres til det selskab, opspareren indbetaler til, medmindre opspareren aktivt fravælger dette. Samtidig skal der være pligt i det modtagende selskab til at tilbyde opspareren vejledning,

I Norge indførte man i 2021 en række tiltag, som medfører, at pensionsopsparere i højere grad kan flytte deres opsparinger, jf. boks 3. I den forbindelse blev det ligeledes indført, at hvilende ordninger som udgangspunkt flyttes automatisk til opsparerens nye selskab.

Boks 3: Flytning af pensionsordninger i Norge

I Norge indførte man fra 1. februar 2021 en række tiltag, som skulle øge muligheden for at flytte sine pensionsordninger. Her blev det bl.a. muligt for den enkelte opsparer at flytte sin pensionsordning til et andet selskab, end det som arbejdsgiveren har valgt.

Det blev samtidig indført, at hvilende ordninger fra tidligere ansættelsesforhold som udgangspunkt flytter til opsparerens nye pensionsselskab. Det sker tre måneder efter, at ordningen er overgået til at være hvilende. Opspareren kan beslutte sig for, at ordningen ikke skal flyttes inden for de tre måneder. Opspareren kan også aktivt vælge, at ordningerne skal samles hurtigere end efter tre måneder.

Boks 2: Nyere tiltag

Forsikring og Pensions bestyrelse vedtog i 2017, at alle pensionsordninger under 20.000 kr. skal kunne overføres gebyrfrit til en aktiv ordning i et andet selskab. Dertil skal selskaberne løbende sende information til opsparere med små hvilende ordninger om det hensigtsmæssige i, at kunderne får samlet deres pensioner.

Derudover er der blevet implementeret en "flagning" i PensionsInfo, der markerer, når en opsparer har en hvilende opsparing på under 20.000 kr. Senest er PensionsInfo også blevet udvidet med at indeholde oplysninger på aftaleniveau om eventuelle garantier, genkøbsklausuler, kursværn, krav til ydelsessammensætning m.v. Dette skal gøre pensions-

rådgiverne bedre i stand til at vejlede kunderne om sammenlægning af deres ordninger.

Endelig er det på Faktaompension.dk blevet muligt at sammenligne selskabernes priser og vilkår specifikt for hvilende ordninger og ikke kun for aktive ordninger.

Der er dog fortsat et væsentligt problem med hvilende ordninger. I Konkurrencerådets rapport "Konkurrencen på markedet for Pension" fra 2019 fremlægges en række forslag, som kan styrke konkurrencen om opsparernes hvilende depoter og hjælpe med at komme eksisterende og fremtidige klatpensioner til livs.

⁸ Problemstillingen gør sig også gældende for gennemsnitsrenteprodukter med lave eller uden garantier, da der også her er hensat et kollektivt bonuspotentiale, som ikke kan tages med ved et skifte, om end dette generelt vil udgøre et mindre beløb end ved høje garantier.

De allerede eksisterende hvilende ordninger kan som nævnt være sværere at komme til livs, fordi kontrakterne allerede er indgået. Konkurrencerådet anbefalede i den forbindelse, at det undersøges om muligheden for, at hvilende ordninger med en værdi på mindre end 25.000 kr. uden tilknyttede rettigheder automatisk overføres til det selskab, hvor opspareren aktivt indbetaler til. Opspareren skal informeres, inden flytningen af klatpensionen påbegyndes, og det skal være let for opspareren at stoppe overførslen.

Et mindre effektivt alternativ er at gøre en større indsats for at aktivere opsparerne selv til at blive opmærksomme på deres hvilende ordninger. Som nævnt bliver hvilende ordninger under 20.000 kr. flaget på Pensionsinfo. Det betyder dog også, at hvilende ordninger over 20.000 kr. ikke bliver flaget, selvom opsparerne også her unødigt betaler et fast administrationsgebyr. Derudover er der risiko for, at mange ikke tjekker PensionsInfo og de derfor aldrig bliver opmærksomme på, at de har en hvilende ordning. Her kan det blive nødvendigt med andre tiltag for at oplyse disse opsparere.

Foruden de nævnte anbefalinger har Konkurrencerådet en række anbefalinger, som kan øge mobiliteten på pensionsmarkedet og bl.a. være med til at begrænse antallet af hvilende ordninger. Alle anbefalinger, som vedrører hvilende ordninger fra rapporten "Konkurrencen på markedet for Pension" fra 2019 er opsummeret i boks 4 nedenfor.

Boks 4: Anbefalinger vedrørende mobiliteten på pensionsmarkedet

- 4.1 Der skal arbejdes på at komme eksisterende klatpensioner til livs.
- 4.2 Fremadrettet skal det fremgå af pensionskontrakter, at hvilende ordninger overføres som default.
- 4.3 Der udvikles sammenligningsværktøj til hvilende ordninger.
- 4.4 Det gøres muligt for det afgivende selskab at kontakte opsparere, der aktivt har besluttet at flytte deres depot.
- 4.5 Der skabes mere fleksibilitet i kravene til ydelsessammensætning, når indbetalingerne stopper.
- 4.6. Gebyret ved overførsel af depoter gøres omkostningsbaseret.
- 4.7 Det sikres, at opsparere med ældre garantier får mulighed for at medtage flere midler ved skift, herunder en andel af de akkumulerede værdireguleringer og det kollektive bonuspotentiale.
- 4.8 Det sikres, at opsparere får en større andel af den kollektive kapital med, hvis depotet flyttes til et andet pensionsselskab.

Artiklen er skrevet af
Cecilie Tutein Brenøe Olsen

Bilag: Data og metode

Hvert pensions-selskabs årlige administrationsgebyrer er indsamlet fra Faktaompension.dk. Der er taget udgangspunkt i gebyrer for en opsparing for en 40-55-årig med ingen indbetaling og opsparing på op til 20.000 kr. Det noteres, at aldersgruppen ikke har betydning for administrationsgebyret, og det har størrelsen på opsparingen heller ikke hos langt de fleste af selskaberne, da administrationsgebyret typisk er fast for hvilende ordninger.

Derudover er antallet af kunder med pensionsordninger med indbetalinger samt antallet af kunder med hvilende ordninger mv. for hvert selskab indhentet fra Faktaompension.dk.

Det samlede beløb, danskerne betaler for at få administreret deres hvilende ordninger i 2022, findes som summen af 22 pensions-selskabers indtægter fra administrationsomkostninger på hvilende ordninger. Hvert selskabs indtægter findes ved at gange selskabets administrationsgebyr med antal hvilende ordninger i det pågældende selskab. Beløbet, danskere betaler for at få administreret deres små hvilende ordninger, beregnes på samme måde.

Faktaompension.dk opgiver kun det samlede antal hvilende ordninger. En klatpension er defineret som en hvilende ordning med et depot på mindre end 25.000 kr. Antallet af kunder med klatpensioner hos hvert selskab i 2022 er beregnet ved at gange andelen af klatpensioner hos det pågældende selskab i 2017 med det samlede antal hvilende ordninger hos selskabet i 2022. Det antages således, at antallet af klatpensioner som andel af det samlede antal hvilende ordninger, er den samme i 2022 som i 2017. Klatpensionsandelen for hvert selskab fra 2017 er beregnet ved data fra pensionsanalysen. Hvis selskaber er fusioneret i mellemtiden, er de lagt sammen, og andelen er fundet ud fra dette.